

[ΠΡΟΒΟΛΕΙΣ]

Ελληνικά παράδοξα

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ παράδοξα και οι παραλογισμοί επιβιώνουν και επαναλαμβάνονται. Γιατί τα όσα συμβαίνουν τελευταία στη χώρα, τι άλλο παρά παραλογισμοί και παραδοξότητες θα πρέπει να θεωρηθούν. Έτσι η Ελλάδα σχεδόν κάθε καλοκαίρι καταστρέφεται από πυρκαγιές. Δάση και ζωές χάνονται. Περιουσίες εξαφανίζονται και το μέλλον της χώρας υποθηκεύεται. Το περιβάλλον τραυματίζεται βάνουσα. Οι πυρκαγιές, με άλλα λόγια, συνιστούν μείζονος

Του Π.Κ. Ιωακειμίδη

σημασίας απειλή εθνικής ασφάλειας και επιβίωσης για τη χώρα. Και αυτό αναγνωρίζεται σχεδόν από όλους τουλάχιστον στα λόγια. Κι όμως, τα μέσα που διαθέτουμε για την αντιμετώπιση της απειλής αυτής (τεχνικά, ανθρώπινα, οργανωτικά, εκπαιδευτικά, κ.λπ.) είναι συγκριτικώς μηδαμικά σε σχέση με τους τεράστιους πόρους που δαπανούμε για άλλες «απειλές», υπαρκτικές, φανταστικές, υποθετικές, μεγιστοποιημένες, που είναι εντελώς αβέβαιο εάν θα πραγματοποιηθούν και κάτω από ποιες συνθήκες. Δεν λέω ότι δεν πρέπει να αφιερώσουμε πόρους στις (πραγματικές) «απειλές». Πρέπει. Αλλά θα πρέπει να έχουμε το μέτρο των «ορθολογικών επιλογών», αναλογικότητας και ισορροπίας. Με ελαφρώς λιγότερα πολεμικά αεροσκάφη (F-16, Μιράζ ή τανκς, κ.λπ.) θα μπορούσαμε π.χ. να έχουμε πολύ περισσότερα πυροσβεστικά αεροσκάφη για να αντιμετωπίσουμε την απειλή των πυρκαγιών, απειλή που κάθε καλοκαίρι γίνεται εφιαλτική πραγματικότητα με ολέθριες συνέπειες. Τα περί «ισορροπίας δυνάμεων» που αναφέρονται συχνά για τις αγορές του πολεμικού αυτού υλικού αποτελούν εν πολλοίς το πρόσχημα και άλλοθι για τη διαιώνιση καταστάσεων και προβλημάτων που θα μπορούσαν να είχαν αντιμετωπισθεί με άλλα μέσα (διπλωματικά, συνομιλίες, κ.λπ.). Άλλος παραλογισμός: ορισμένοι φρούσαν γιατί ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών Αμπντουλάχ Γκιουλ είπε πρόσφατα ότι η Τουρκία «έχει ζωτικά συμφέροντα στο Αιγαίο». Και διερωτάσαι: μια χώρα που έχει ακτές δεκάδων μιλίων στο Αιγαίο, είναι δυνατόν να μη θεωρεί ότι έχει κάποια «ζωτικά συμφέροντα»; Κι όμως, για ορισμένους είναι. Η απλή, κοινή λογική που λέγει ακριβώς το αντίθετο δεν τους ενδιαφέρει. Η εθνικιστική παράκρουση δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε (απλή ή σύνθετη) λογική. Υπόκειται απλά στη «λογική» του Καραγκιόζη. Και το χειρότερο, ορισμένοι νομίζουν ότι έτσι προάγουν τα εθνικά συμφέροντα της χώρας με τον τρόπο αυτόν. Θλιβερό.

Ο Π.Κ. Ιωακειμίδης είναι καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος του Δ.Σ. του ΕΛΙΑΜΕΠ

[The New York Times]

Αρρωστημένη παρέμβαση

ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΟΣΟΙ αντιμετωπίζουν κυνικά τις διαρκείς προσπάθειες της κυβέρνησης Μπους να χειραγωγήσει τις επιστημονικές απόψεις ώστε να ταιριάζουν με την πολιτική και ιδεολογική της ατζέντα, πρέπει να αισθάνθηκαν έκπληκτοι από το μέγεθος των παρεμβάσεων που περιέγραψε ο πρώην υπουργός Υγείας Ρίτσαρντ Καρμόνα.

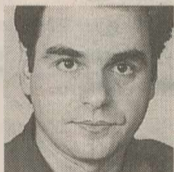
Η κυβέρνηση Μπους προσπάθησε να τον χρησιμοποιήσει για προπαγάνδα και όταν ο υπουργός αρνήθηκε, του απαγόρευσαν να μιλάει για πολλά θέματα όπως η έρευνα για τα βλαστοκύτταρα, η αντισύλληψη, η σεξουαλική εκπαίδευση καθώς και για ζητήματα πνευματικής υγείας. Ο δρ Καρμόνα έπρεπε να αναφέρει το όνομα του προέδρου Τζορτζ Μπους τουλάχιστον τρεις φορές σε κάθε σελίδα των δημόσιων ομιλιών του. Όλα αυτά θα ήταν για γέλια εάν δεν ήταν τόσο καταστροφικά για την κατανόηση από το κοινό τόσο σημαντικών ζητημάτων δημόσιας υγείας.

[ΤΡΙΤΗ ΑΠΟΨΗ]

Σκοτεινό το εκλογικό τοπίο

Χαμηλή η φερεγγυότητα των δύο μεγάλων κομμάτων

Δύσκολα θα συναντήσουμε περίοδο στην ιστορία της μεταπολιτευτικής Ελλάδας, κατά την οποία η φερεγγυότητα των δύο μεγάλων κομμάτων να είναι τόσο χαμηλή. Οι στιγμές μεγάλης πολιτικής δυσαρέσκειας, είτε από το ένα είτε από το άλλο κόμμα, δεν ήταν λίγες τα τελευταία 30 χρόνια. Συνήθως, όμως, η απογοήτευση από το ένα κόμμα οδηγούσε σε πολιτική και ηθική ενίσχυση του άλλου. Ο γράφων δεν γνωρίζει μεταπολιτευτικά περίοδο αντίστοιχη της σημερινής, όπου κυριαρχεί η διπλή απογοήτευση και η ταυτόχρονη δυσπιστία προς τους δύο κεντρικούς σχηματισμούς του κομματικού μας συστήματος.

Του Γεράσιμου Μοσχονά

Μια ενδιαφέρουσα έρευνα της Κάπα Research («Το Βήμα», 1-7-07) – ενδιαφέρουσα διότι συγκρίνει, στη βάση του ίδιου ερωτηματολογίου, τα δεδομένα του Ιανουαρίου 2004 (3 μήνες πριν από τις εκλογές του 2004) με τα σημερινά (λίγους μήνες πριν από τη νέα εκλογική αναμέτρηση) – επιβεβαιώνει τα πιο πάνω και εκλεπτύνει τα συγκλίνοντα ευρήματα πολλών μετρήσεων της κοινής γνώμης.

Η Ν.Δ. είχε διαμορφώσει, τον Ιανουάριο 2004, την εικόνα μιας παράταξης δυναμικής (59,6%, έναντι 38,6% σήμερα), σοβαρής (57,3%, έναντι 46,1% σήμερα) και με αυτοπεποίθηση (55,9% έναντι 51,2% σήμερα). Αντιθέτως, τα πιο ισχυρά διακριτικά γνωρίσματα του σημερινού πολιτικού στίγματός της είναι τα ακόλουθα: συντηρητική (66,5%, έναντι 55,7% το 2004), σε σύγκριση (64,9% έναντι 40,5% το 2004) και μέτρια (60,4% έναντι 46,9% το 2004). Η Ν.Δ. έχασε, τα τριάντισι τελευταία χρόνια, τη φρεσκάδα της, τον δυναμισμό της, την αξιοπιστία της, όχι όμως και την αυτοπεποίθησή της. Επιπλέον, το κυβερνητικό έργο θεωρείται ως πλεονέκτημα γι' αυτήν μόνον από το 8% του εκλογικού σώματος, ποσοστό ενδεικτικό μιας ιδιαίτερα χαμηλής αξιολόγησης των οικονομικών και κοινωνικών επιδόσεων της κυβερνητικής πολιτικής της.

Είναι δυνατόν αυτή η παράταξη με αυτά τα χαρακτηριστικά και αυτή τη φθίνουσα εικόνα να θεωρείται το μεγάλο φαβορί των επόμενων

εκλογών; Απολύτως ναι, με βάση τις δημοσκοπήσεις, απολύτως ναι, με βάση την αντίστοιχη εικόνα – και δυναμική – του ΠΑΣΟΚ.

Τα ισχυρά διακριτικά γνωρίσματα του σημερινού ΠΑΣΟΚ παραμένουν ίδια με εκείνα των εκλογών ήττας του 2004 και είναι τα ακόλουθα: κουρασμένο (65,7%, όσο ακριβώς και το 2004), σε σύγκριση (66,1%, έναντι 62,3% το 2004), μέτριο (63,7%, έναντι 50,3% το 2004). Επιπλέον, ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης εμφανίζεται σήμερα σαν «μειονέκτημα» στην πορεία του ΠΑΣΟΚ προς την εξουσία. Ωστόσο, η κατανόηση του ως άνω «μειονεκτήματος» ως προϊόντος των προσωπικών αδυναμιών του ηγέτη του ΠΑΣΟΚ (απουσία ρητορικής δεινότητας κ.λπ.) είναι εσφαλμένη. Η μεγάλη αδυναμία του Γ. Παπανδρέου δεν βρίσκεται εκεί (άραγε ο Κ. Σημίτης ήταν τόσο σπουδαίος ρήτορας και

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ

πολιτικού τοπίου στηρίζεται στην αρχή «ισχύς μου η αδυναμία του αντιπάλου». Όμως, οι εκλογές που έρχονται δεν ανήκουν στην κατηγορία των κλασικών εκλογών «αλλαγής»

τόσο καλός χρίστης της ελληνικής;) αλλά στην αποτυχία του να ανανεώσει με πρόσωπα και ιδέες το κόμμα, όπως και να του δώσει συνοχή (γεγονός που εξηγεί τους χαρακτηρισμούς κουρασμένο, σε σύγκριση και μέτριο). Αναμφίβολα, η πολιτική Παπανδρέου έχει αποδυναμώσει την καθεστωτική εικόνα του ΠΑΣΟΚ και έχει ενισχύσει τα κεντροαριστερά και λαϊκά χαρακτηριστικά του κόμματος [ενδεικτικά: προοδευτικό 54,2% (45,6% το 2004), νεανικό 53% (43,7% το 2004), κοντά στον λαό 52,2% (μόνο 35,9% το 2004)]. Ωστόσο, ο Γ. Παπανδρέου δεν έχει καλύψει τα πεδία που είναι κρίσιμα για την ικανότητα του να προτείνει στη χώρα κάτι καινούργιο και σημαντικό, για την ικανότητά του να την επισαγάγει σε έναν νέο πολιτικό κύκλο (ικανότητα που ήταν το μεγάλο ατού της εικόνας Σημίτη). Επιπλέον, η προσφυγή, ή η επιστροφή,

στον συστηματικό καταγγελτικό λόγο και σε ένα είδος «ανδρείσμου» χωρίς τον Ανδρέα (και, μάλιστα, χωρίς την πιο κρίσιμη ιδιότητα του ιστορικού «παπανδρείσμου», τη δημιουργία πολιτικού γεγονότος και την πρόκληση πολιτικής έκπληξης) δεν προσιδιάζει στο ηγετικό στυλ του Γ. Παπανδρέου. Αυτό που – συχνά – παραβλέπουν οι πεφωτισμένοι επικοινωνιολόγοι των πολιτικών επιτελείων είναι ότι η παραγωγή θετικού προγραμματικού λόγου αποτελεί συντακτικό χαρακτηριστικό και αναπόσπαστο γνώρισμα ενός ισχυρού ηγετικού προφίλ: το ελκυστικό πρόγραμμα συνιστά δείκτη «ηγετικότητας», είναι κατεξοχήν ηγετική ιδιότητα (όπως η περίπτωση Σαρκοζί αποδεικνύει).

Τα ανωτέρω δείχνουν ότι η διαμόρφωση του πολιτικού τοπίου στηρίζεται στην αρχή «ισχύς μου η αδυναμία του αντιπάλου». Όμως, οι εκλογές που έρχονται δεν ανήκουν στην κατηγορία των κλασικών εκλογών «αλλαγής» (όπως ήταν οι εκλογές του 1981 και του 2004). Δεν θα κερδηθούν, συνεπώς, από την αντιπολίτευση στη βάση των κυβερνητικών αδυναμιών, στη βάση ενός αντικυβερνητικού ή αντιδεξιού συνδρόμου. Η διπλή δυσαρέσκεια των πολιτών ευνοεί τη Ν.Δ. και δημιουργεί τη βεβαιότητα νίκης της, βεβαιότητα που μεγαλώνει από το πλεονέκτημα της πρωτοβουλίας που εκ των πραγμάτων διαθέτει το εκάστοτε κυβερνητικό κόμμα (στιγμή προκήρυξης των εκλογών, ανασχηματισμός κ.λπ.).

Ωστόσο, αυτή η βεβαιότητα είναι το πιο «σκοτεινό» σημείο στην ανάγνωση των σημερινών πολιτικών συσχετισμών. Η βεβαιότητα νίκης ενισχύει περαιτέρω τον πιθανό νικητή, όταν αυτός ηγεμονεύει πολιτικά (οι ταλαντευόμενοι ψηφοφόροι τελικά στηρίζουν τον πιθανότερο νικητή γιατί έλκονται από το προφίλ του). Όταν ο πιθανότερος νικητής δεν ηγεμονεύει, ενισχύεται από την αμφιβολία, από την αβεβαιότητα ως προς την έκβαση της εκλογικής αναμέτρησης (οι ταλαντευόμενοι τον στηρίζουν για να αποτρέψουν τη νίκη του αντιπάλου). Σε περίπτωση όμως – όπως σήμερα – που η απουσία ηγεμονίας συνδυάζεται με τη βεβαιότητα νίκης, ποιος τελικά θα ενισχυθεί;

Ο Γεράσιμος Μοσχονάς είναι επίκουρος καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο